

Groepsimmunititeit

In het vorige nummer stond het redactioneel in het teken van het groepsgedrag van bacteriën, niet wetende dat de wereld een kwartaal later geheel beheerst zou worden door de uitbraak van een virus, en wel het uiterst besmettelijke Covid-19-virus. De consequenties van deze pandemie zijn enorm en nog nauwelijks te overzien. Leek het lange tijd een lokaal probleem in China, en hadden we het idee dat het ging om een pittige griep die vooral mensen met een kwetsbare gezondheid of verminderd afweersysteem zou treffen, inmiddels weten we dat het virus ook gezonde mensen kan treffen en dat het bovendien geen eenduidige klachten teweegbrengt, wat diagnostiek en dus tijdige isolatie en behandeling bemoeilijkt.

De consequenties zijn zichtbaar op de financiële markten; in de luchtvaart- en toerismebranche vallen massa-ontslagen en gaan grote ondernemingen failliet, de horeca is gesloten, evenals musea, theaters, sportfaciliteiten, scholen en universiteiten, en in allerlei beroepen delven zzp'ers het onderspit. Ook voor de ggz heeft het virus consequenties. Ambulante contacten worden veelal telefonisch of via Zoom gedaan, en klinieken en deeltijdbehandelingen moeten zich buigen over een compromis tussen het bieden van continuïteit van behandeling en voorkomen van besmetting en het blootstellen van cliënten en medewerkers aan het virus.

Bij het schrijven dezes (april 2020) is er in Nederland, in tegenstelling tot een aantal andere Europese landen, nog geen sprake van een algehele lockdown. In zijn televisie-rede legde premier Rutte helder uit wat het beleid was, en hoezeer het van belang is dat wij als bevolking groepsimmunititeit gaan creëren. Hoewel dit in delen van de wereld, en ook door sommigen binnen onze eigen landsgrenzen opgevat werd als het experimenteren met levens, en moedwillig grote groepen laten sterven in het algemeen belang, lijkt dat helemaal niet zo'n slecht scenario. Wat is groepsimmunititeit nu eigenlijk?

Als in een grote groep een aantal mensen een infectieziekte heeft doorgemaakt en daar afweerstoffen tegen aangemaakt heeft, zal dat deel van de groep immuun worden voor die betreffende infectieziekte. Naarmate hun aantal groeit, zal de groep als geheel ook beter beschermd worden, dus ook de mensen die zelf nog niet immuun maar wel kwetsbaar zijn en een hoog risico lopen. Groepsimmunititeit is geen doel op zich, maar lijkt op de lange termijn een beter scenario dan iedereen een tijd te isoleren en daarna maar hopen dat het virus niet alsnog gaat toeslaan. Bij zeer besmettelijke ziekten als de mazelen bijvoorbeeld, is een immuniteitsgraad van 95% in de groep (in dit geval de Nederlandse bevolking) noodzakelijk om het virus niet verder te laten verspreiden. Zover zijn we ten aanzien van het coronavirus nog

lang niet. Tot die tijd zijn groepen juist een bedreiging, en dienen we sociale afstand en waar mogelijk sociale onthouding in praktijk te brengen om verdere verspreiding tegen te gaan.

Om precies die reden kon net als veel andere grote evenementen ook het NVGP-congres niet door gaan – zeer spijtig voor de hard werkende congrescommissie en het secretariaat, voor de sprekers en workshopgevers die zich voorbereid hadden, en voor alle deelnemers. Ook een beetje spijtig voor de redactie van dit tijdschrift, omdat het NVGP-congres ons altijd veel kopij oplevert. Normaal gesproken zou dit juninummer in het teken hebben gestaan van het congres, wij zouden verslag gedaan hebben van de workshops en een impressie gegeven hebben van de demonstratiegroep, en een artikel van de hoofdspreker(s) plaatsen. In tijden van crisis dienen we ons aan te passen aan wat er wel mogelijk is. Dat geldt voor iedereen, en dus ook voor de redactie was het improviseren om dit tijdschrift niet alleen gevuld te krijgen, maar daarbij ook enigszins aan te sluiten bij de actualiteit. Zo beschrijft Rob Koks hoe de organisatie van het AGPA-congres in New York handelde toen duidelijk werd dat er onder een aantal congresgangers corona vastgesteld was, staan we stil bij het fenomeen hamsteren, en halen we een boek en een film van de plank waarin een besmettelijk virus de hoofdrol in speelt. En onze vaste columnist Sandra Schruijer beschrijft hoe de coronacrisis niet alleen verbindt maar ook verdeelt. Er is ook ruimte voor andere thema's. Piet Verhagen neemt u aan de hand van een fictieve casus mee door de vorig jaar verschenen praktijkrichtlijnen. Frits van Hest beschrijft zijn eigen inburgerings-

proces, eerst in de provincie, later in de stad. Léonie Bus laat zien hoe het bevorderen van zelfcompassie hardnekkige zelfkritiek en schaamte kan reduceren, en dat psychodrama ertoe kan bijdragen dat deze reductie meer beklijft na de behandeling. Zeer verheugd is de redactie met de bijdrage van beeldend kunstenaar Judith Glimmerveen. Niet geschoold in de groepsdynamica weet zij haar fascinatie voor wat zij onbedoelde groepen noemt om te zetten in een serie die tot nadenken stemt.

Op 9 april jl. heeft ons bureauhoofd Astrid Sluis haar laatste werkdag bij de NVGP gehad. Astrid studeerde Spaanse taal- en letterkunde aan de Universiteit Utrecht, was werkzaam als verpleegkundige op de afdeling cardiologie, en is 15 mei 2000 voor de NVGP gaan werken als bureauhoofd. Twintig jaar lang het secretariaat bestieren en het bestuur en de diverse commissies van de vereniging ondersteunen, is niet niks. Voor een vereniging is continuïteit op een secretariaat van zeer grote waarde. Ook al is het werk wat daar gedaan wordt voor leden buiten de commissies niet altijd direct waarneembaar, zonder een goed lopend secretariaat loopt een vereniging vast. Ook voor de redactie was zij een belangrijke vraagbaak en ondersteuning: zeer toegankelijk, snel in de afhandeling van notulen en redactielijsten, verzorgend tijdens de redactievergaderingen, constructief in het meedenken als er ergens een vraag of probleem bleef liggen. Vanuit twintig jaar ervaring met en kennis over de leden kwam zij vaak met goede suggesties voor het zoeken van auteurs bij bepaalde onderwerpen. Namens de redactie veel dank daarvoor!

Tot slot: ons bereikte het droevige bericht dat Theo Hoijtink is overleden. Hij was tot aan zijn pensionering als docent en onderzoeker verbonden aan de sectie Klinische psychologie van de Vrije Universiteit, maar veel NVGP-leden zullen hem vooral kennen als mederedacteur van het losbladige *Handboek Groepspsychotherapie* en als de auteur van het boek *De kracht van groepen. Normen en rollen*, dat in 2001 in de serie Groepspraktijk verscheen. In heldere taal en met veel aansprekende voorbeelden doorspekt, schreef hij over sociale beïnvloeding, normen in (therapie)groepen en het ontstaan van rollen in groepen. De kracht van zijn schrijfstijl lag in een degelijke wetenschappelijke onderbouwing van zijn onderwerpen, zonder daarbij aan leesbaarheid en vaart in te boeten. Ook

zijn voordrachten over dit onderwerp, met veel leuke filmpjes van sociaalpsychologische experimenten, werden alom gewaardeerd. In 2007 kwam er in dezelfde serie een tweede boek van zijn hand, getiteld *Cohesieve krachten in groepen*. Binnen de NVGP was Theo actief als lid van de congrescommissie, waarvoor hij ook altijd de tekst van de folder voor zijn rekening nam, en later lid van de eerste PR-commissie van de vereniging. Bij zijn studenten was hij geliefd, hij wist veel psychologiestudenten te enthousiasmeren voor groepstherapie en groepsprocessen. Collega's zullen zich Theo Hoijtink herinneren als een warme, aimabele en betrokken man, die de groepstherapie een warm hart toe droeg.

Arnout ter Haar

Literatuur

.....
Hoijtink, T.A.E. (2001). *Groepspraktijk 1 – De kracht van groepen. Normen en rollen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.

Hoijtink, T.A.E. (2007). *Groepspraktijk 9 – Cohesieve krachten in groepen. Het ontstaan en de ontwikkeling van groepen*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
.....